

Oponentský posudek na diplomovou práci Karin Dufkové

Cesário Verde, básník skutečnosti

Karin Dufková se ve své diplomové práci zabývá dílem jedné z výrazných literárních osobností sklonku 19. století, básníkem Cesáriem Verdem.

V úvodních dvou kapitolkách s obdivuhodnou stylistickou bravurou a věcnou důkladností líčí dobovou společensko-historickou scénu a kontext portugalské literatury, do něž se Verdovo dílo vřazuje.

V dalších dvou kapitolkách se na základě velmi dobré obeznámenosti s verdovskou sekundární literaturou zabývá životem a dílem Cesária Verda. Zde i na mnoha jiných místech práce prokazuje nejen smysl pro podstatné, ale i kritický odstup.

Jistou skulinu zde vnímám snad jen v chápání pojmu ironie, u něž se mi zdá, jako by jej diplomantka chápala jen jako stylistickou figuru (např. na s. 34 se báseň „Ironias do desgosto“ chápe jako variace na baudelairovské téma, při níž se básník „neubrání ani jemné ironii“). Ironie je tu ovšem základním skladebným postupem, a to ironie specificky romantická, v níž dochází k relativizaci protichůdných stanovisek (exemplárně myšlení a cítění) tím, že jsou prostě postavena vedle sebe (takto bych rozuměla i odkazu na H. Maceda na s. 35). Domnívám se, že raný Verde (podobně jako v *Barbarských prózách* Eça de Queirós, u něž mimochodem podobně jako u Verda najdeme na sklonku tvůrčí dráhy jinou podobu dichotomie město – venkov) v tomto romantickém prostředí, v Portugalsku využívaném spíše okrajově, našel cestu k překonání stávajícího romantismu. V tomto smyslu by se mi zdálo na místě neinterpretovat titul básně „Contrariedades“ jen jako „Těžkosti“, ale také jako „Protivy“.

Romantickou ironii bych pak rovněž pokládala za východisko oné „útržkovitosti“, o níž diplomantka píše v návaznosti na stať E. Lourença, i ono „mísení analýzy s dojetím“, jež zmiňuje J. P. Coelho. A tam, kde uvádí dvojí pohled lyrického subjektu (s. 63), tam už je vysloven sám princip romantické ironie, jak ho formulovali němečtí romantikové!¹ Soudím proto, že pokud by měl pravdu M. Moisés (citovaný na s. 56 a 65) a obojí pohled „splýval“, zhortily by se tím samy poetické základy, na nichž Verdova tvorba stojí.

Podnětem pro jinou úvahu by mohla být otázka nosné sociální poezie. Nesouhlasila bych s předkládaným poznatkem J. Laidlara, že „pravá sociální poezie spočívá v upřímném vyjádření citů a zkušeností jedince žijícího ve městě“ (s. 40), protože mám za to, že tato představa je poplatná romantismu, s nímž se právě Verde touží rozejít. O funkčnosti odosobněného přístupu pozoruhodně svědčí text písně Chica Buarqua „Construção“, jehož námětem je smrt stavebního dělníka pádem z lešení, tedy identická situace jako ve Verdově básni „Desastre“ (struktura Buarquovy skladby

¹ Srov. např. http://is.muni.cz/do/phil/Pracoviste/5082854/5082856/5082880/B51_04Horyna_2004.pdf.

ostatně vnuká důvodné podezření, že Buarque Verdovu báseň znal). Verdova báseň podle mého soudu neselhává pro vnější náhled na sociální problematiku, ale z jiných důvodů.

Dvě stěžejní kapitoly práce se zabývají formálními aspekty a tematickými liniemi Verdovy poezie. Mimořádného ocenění je hodna diplomantčina zběhlost v obtížném systému portugalské versologie stejně jako důslednost, s níž si dokázala dohledat nejen portugalské, ale i brazilské studie věnované dílčím aspektům zkoumaného díla. Když diplomant takto zhodnotí studijní pobyt v Portugalsku, je to radost.

Jistou výtku snad lze vznést na účet členění látky v těchto dvou kapitolách: formálními aspekty Verdovy poezie se zabývají jen oddíly 6.1. a 6.2., kdežto oddíly následující plynule přecházejí k jejím sémantickým kvalitám, takže v kapitole věnované tematickým liniím se diplomantka nutně musí znovu s podrobnostmi vracet k už jednou nastíněnému.

K zajímavým závěrům (jduoucím za portugalské komentátory) by podle mého soudu vedlo dotažení úvahy nahozené na s. 14 o souběhu různých vlivů, které v oné „evropštější“ Evropě (Lourençův termín) přicházely po sobě, kdežto v Portugalsku byly přejímány mnohdy zároveň. Mám za to, že právě tam by bylo možno najít vysvětlení pro koexistenci některých nesourodých prvků ve Verdově díle, které v jeden celek přetavuje právě génius tohoto básníka, i pro to, že v díle tohoto zvěstovatele moderní portugalské poezie přežívá tolik romantického (diplomantkou výborně předvedená polarita *femme fatale* a andělské dívenky je dichotomie pro romantický vztah k ženě přímo emblematická a o ideálním příklonu k venkovu jako kompenzaci industrializovaného města platí totéž přinejmenším od časů Williama Blakea a Williama Wordsworthe).

Nad rámec úvah vztažených k celému Verdovu dílu pak diplomantka jako bonus nabízí detailní interpretaci Verdovy stěžejní básně „Sentimento de um Ocidental“.

Přes drobná přehlédnutí a nepřesnosti se diplomantka v této části práce velmi dobře zhostila mnohdy nesnadného a vždy pracného úkolu podat filologický překlad Verdových veršů a lze si jen přát, aby její překladatelské úsilí překládáním textů v diplomové práci neskončilo. Po formální stránce je práce prakticky bezchybná a je napsána velmi pěknou češtinou.

Souhrnně lze říci, že Karin Dufková uzavírá své studium portugalistiky výjimečně dobrou diplomovou prací, která může posloužit zájemcům o moderní portugalskou poezii obecně a Cesária Verda zvláště jako zasvěcený úvod.

V Praze 30. srpna 2010

Mgr. Šárka Grauová